

УДК 378.091.12-057.87

Романюк С.З., Романюк О.В.

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Анотація. У статті обґрунтовано актуальність професійної підготовки майбутніх учителів, зумовлену докорінним реформуванням системи освіти в Україні та реалізацією Концепції Нової української школи, впровадженням компетентнісного та особистісно-орієнтованого підходів у навчання учнів закладів загальної середньої освіти. Стверджується, що вища школа повинна забезпечити формування професійно компетентного педагога як творчої особистості, яка володіє не лише системою знань, а й комплексом практико-орієнтованих умінь і навичок. Доведено, що у підготовці майбутніх фахівців провідну роль відіграють інноваційні технології навчання, позаяк вони забезпечують активну діалогічну та полілогічну взаємодію учасників освітнього процесу в системах «викладач – студент», «студент – студенти», «студенти – студенти», «студент – викладач» на діяльнісно-професійній основі. Констатовано, що найбільш ефективними в цьому процесі є інтерактивні технології, до яких належать ділові та рольові ігри, дискусії, мозковий штурм, круглий стіл, медіатехнології, творчі майстерні, драматизація, дебати тощо. Вони формують у майбутнього педагога такі професійні уміння: самостійно бачити і виокремлювати педагогічну проблему; висувати гіпотезу та методику вирішення; бачити можливі шляхи практичного застосування результатів навчання. Висвітлено досвід впровадження інноваційних технологій навчання в професійну підготовку вчителів-предметників та вчителів початкової школи Фінляндії і Польщі, чий досвід наша держава використовує у реалізації Концепції Нової української школи. Розкрито сутність та особливості використання в освітньому процесі педагогічних закладів вищої освіти України методу case-study, що створює сприятливі умови для формування творчої особистості майбутніх учителів, їхніх професійних компетентностей.

Ключові слова: інноваційні технології, активні методи навчання, педагогічна взаємодія, кейс-стаді, інтерактивні технології, проблемно-ситуативний аналіз.

Svitlana Romanyuk, Olga Romanyuk
Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

INNOVATIONAL TECHNOLOGY IN THE TRAINING OF MODERN TEACHER: DOMESTIC AND FOREIGN EXPERIENCE

Summary. The actuality of the future teachers' professional training caused by the fundamental reforming of Ukrainian system of education in Ukraine and implementation of the Concept of the New Ukrainian Schools, the introduction of competence and personal-oriented approaches in teaching students of institutions of general secondary education has been grounded in the article. It is asserted that the higher school should provide formation of professionally competent pedagogue as a creative personality, who has not only a system of knowledge, but also a set of practically-oriented skills. It is proved that in training of the future professionals the leading role is played by the innovational technologies because they provide the active polylogue and dialog interaction of the participants of the educational process in the systems «teacher-student», «student – students», «students – students», «student-teacher» on activity-professional basis. It is stated that the most effective in this process is interactive technologies, which include business and role games, discussions, brainstorming, round table, media technologies, creative workshops, dramatization, debates and other. They form such professional skills of the future teachers as: to see personally and single out the pedagogical problem; to suggest the hypothesis and methodology of solution; possible ways of practical application of learning results. It is noted that in the modern science, there are two opposite approaches to the definition of the essence of the concept of «interactive technologies»: the first is based on application of information technologies (computers, telecommunications, etc.), the second is based on interpersonal communication of the participants of the educational process, which does not deny the use of new information technologies. It is found out that modern scientists divide interactive learning technologies into four groups: cooperative (group), frontal technologies, technologies of training in the course of game, learning technologies in the course of discussion. The technologies that are expedient to use in the training of lecturers / teachers of humanities have been characterized. The experience of implementation of innovative technologies of training into the professional preparation of teachers, who teach different subjects and primary school teachers of Finland and Poland, whose experience our country uses in the conception of the New Ukrainian School, has been cleared up. The essence and the peculiarities of use in the educational process of pedagogical institutions of higher education of Ukraine the method of case-study, which creates favorable conditions for the formation of creative personality of the future teachers, their professional competencies have been revealed.

Keywords: professional training, innovative learning technologies, future teacher, interactive methods and means of teaching, educational process, case study method.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасна система освіти в Україні в умовах реформування та кардинального оновлення всіх її ланок пріоритетним завданням закладів вищої освіти визначила якісну підготовку фахівця, підвищення рівня його індивіду-

ально-творчих рис та професійних компетенцій. Дана проблема актуалізується також переходом освітнього корпусу до реалізації Концепції Нової української школи, необхідністю гуманізації освіти, впровадження ідей дитиноцентризму в освітній процес, застосування принципів ді-

яльнісного та особистісно орієнтованого підходів у навчанні зростаючої особистості. Важливість її набуває особливого значення в умовах євроінтеграційних процесів, коли пріоритетною стає професійна компетентність педагога як творчої особистості, яка володіє не лише системою знань, а й комплексом практико-орієнтованих умінь і навичок. Саме тому українське суспільство сьогодні, як ніколи раніше, відчуває гостру потребу у всебічно розвиненому, креативному вчителеві, готовому до інноваційної діяльності, творчого саморозвитку, налагодження взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу. За аргументованими твердженнями вітчизняних учених це має бути «творча особистість із високим ступенем розвиненості мотивів, характерологічних особливостей і творчих умінь, що сприяють успішній творчій педагогічній діяльності, яка внаслідок спеціальної професійної підготовки та постійного самовдосконалення набуває знань, умінь і навичок педагогічної праці, оволодіває уміннями формування творчої особистості учня у навчально-виховному процесі» [7, с. 96]. Підготовка такого фахівця належить до найважливіших завдань сучасних закладів вищої освіти, а пошуки шляхів його виконання – до найактуальніших проблем вітчизняних учених і працівників освітньої галузі, оскільки система формування педагогічних кадрів, що існувала до недавнього часу у вищій педагогічній школі України, була спрямована на передачу студентам певного обсягу знань, умінь і навичок. Сьогодні вона втрачає свою перспективність. Тож цілком закономірно виникає необхідність зміни стратегічних, глобальних цілей педагогічної освіти, перестановки акценту зі знань спеціаліста на його людські, особистісні якості, що постають водночас і як мета, і як засіб його підготовки до майбутньої професійної діяльності. Сприяти формуванню таких педагогічних кадрів для ринку освітніх послуг покликані інноваційні технології, активні методи навчання, нові освітні моделі, які, на жаль, ще не знайшли належного використання в освітньому процесі закладів вищої педагогічної освіти, що, власне, й зумовлює актуальність окресленої нами проблеми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Перетворення, що відбуваються в освітній галузі України відповідно до національних і цивілізаційних пріоритетів, зумовлюють пошуки нових підходів до вдосконалення системи підготовки майбутніх вчителів закладів загальної середньої освіти. Переконані, що в цьому процесі доцільно опиратися на здобутки вітчизняної і зарубіжної науки, адже проблема професійної підготовки вчителя постійно перебуває в полі зору вчених. Їх вирішенню в сучасних умовах присвячені, зокрема, дослідження філософів та педагогів (В. Андрущенко, С. Гончаренко, Р. Гуревич, І. Зязюн, В. Кремень, О. Пехота, Л. Пуховська, С. Сисоева, Л. Хомич та ін.), психологів (Г. Балл, І. Бех, О. Кульчицька, Л. Мітіна, В. Моляко, В. Семиченко та ін.).

Загальнотеоретичні аспекти підготовки педагога розкриваються в роботах О. Абдуліної, С. Вершловського, Ф. Гоноболіна, А. Даринського, С. Елканова, В. Загвязинського, І. Зязюна, І. Ісаєва, Н. Кузьміної, В. Сластьоніна, Л. Спирина, Е. Шиянова, А. Щербакова.

Проблему застосування педагогічних технологій розробляли у різний час В. Беспалько, О. Біда, І. Богданова, Л. Годкевич, Г. Коберник, Л. Коваль, М. Кларін, О. Лернер, О. Мороз, О. Пехота, Л. Пироженко, О. Пометун, Д. Чернилевський та інші вчені.

Водночас аналіз освітянської практики дає підстави стверджувати, що, не зважаючи на популярність, «модність», актуальність та сучасність поняття «технологія», більшість викладачів закладів вищої освіти ще й досі вживають його «заради вживання», а не за сутнісною необхідністю – як ефективний засіб професійно-педагогічної підготовки сучасного учителя. І все ж маємо підстави констатувати, що сьогодні не лише термін «технологія», а й сам операційний процес упевнено входить у нашу педагогічну дійсність. Педагоги-практики, науковці продовжують пошуки такої побудови освітнього процесу, який би безвідмовно був досконалим інструментом викладача та ефективним в умовах закладу вищої освіти, таких дидактичних засобів, які могли б перетворити навчання у свого роду виробничо-технологічний процес із гарантованим кінцевим результатом.

Метою статті є виокремлення й обґрунтування інноваційних технологій навчання, які доцільно використовувати в професійно-педагогічній підготовці майбутніх вчителів у сучасних закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до суспільно-політичних та соціально-економічних викликів ХХІ століття загальноосвітня школа України покликана реалізовувати ідеї особистісно-орієнтованої педагогіки; забезпечувати єдність інтелектуального, фізичного, духовного і морального розвитку особистості, її конкурентоздатність на ринку праці; вчити плануванню стратегії власного життя, вдосконаленню особистісних рис, орієнтуванню в системі цінностей, визначенню життєвого кредо та стилю життя [4].

Для здійснення окреслених ідей потрібні фахівці, які здатні ефективно їх реалізовувати. У зв'язку з цим постає проблема забезпечення школи вчителями, котрі володіють відповідними фаховими компетенціями, спрямованими на формування особистості школяра. Тобто, школі потрібні спеціалісти, які характеризуються не тільки високою професійною майстерністю, а й які спроможні працювати творчо у своїй професійній діяльності, які поєднують компетентність і турботливість про становлення своїх учнів як особистостей. Цим якраз і зумовлений пошук таких дидактичних підходів, які дозволяють зробити новий крок у методичній підготовці майбутнього вчителя. Навчання у вищому педагогічному закладі має орієнтуватися на посилення фундаментальної дидактичної і методичної освіти, наближення освітнього процесу до творчої професійної діяльності, спрямовуватися на формування особистості педагога з такими якостями, які відповідали б наявним вимогам і забезпечували успішність у їхній практичній діяльності.

Формування соціально активної, творчої особистості майбутнього вчителя вимагає від викладачів закладів вищої освіти використання нестандартних форм, методів і засобів педагогічної взаємодії. В умовах сьогодення такими

є інноваційні педагогічні технології, визнані однією з провідних тенденцій сучасного розвитку людства. За визначенням ЮНЕСКО, педагогічна технологія – це системний метод утворення, застосування і визначення всього процесу викладання і засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів в їх взаємодії, який ставить своїм завданням оптимізацію форм навчання [1, р. 273–274].

До інноваційних технологій сучасні вчені відносять такі методи, прийоми і форми організації навчального процесу, як тренінги, майстер-класи, метод проектів, медіатехнології, проблемні групи, творчі майстерні, світлиці передового педагогічного досвіду, центри, журнали, галереї, науковий гурток «Актуальні проблеми інноваційних технологій початкової освіти», конференції, семінари, круглі столи, олімпіади з педагогіки та методики початкової освіти, фестивалі педагогічної майстерності.

Серед аудиторних занять, на нашу думку, продуктивними є лекції та семінарські заняття з елементами проблемного навчання: дискусії, евристичної бесіди з висуненням науково-дослідницьких гіпотез, «мозкового штурму», колективного обговорення. Вони формують у майбутнього педагога такі креативні професійні вміння: самостійно бачити та виокремлювати педагогічну проблему; висувати гіпотезу та знаходити шляхи її перевірки та методику розв'язання; бачити можливі шляхи практичного застосування результатів. Проблемне навчання викликає внутрішню зацікавленість студента, що стає ефективним чинником активізації освітнього процесу й результативності навчання.

В арсеналі педагогічних інновацій відомі також ігрові форми та методи: рольова гра, ділова навчальна гра, ігрові вправи, ігрові дискусії, ігрові ситуації. Практичні та лабораторні заняття проводяться як навчально-педагогічні ігри, які проектують певні педагогічні ситуації, спрямовані на формування професійних компетентностей майбутніх учителів.

Вважаємо за необхідне зазначити, що розвиток сучасних технологій навчання проходить, в основному, під знаком інформатизації, використання дидактичних можливостей комп'ютера, програмного забезпечення. Найбільш поширеними та затребуваними в освітній практиці є інтерактивні технології. Сьогодні існує два протилежних підходи до поняття «інтерактивні технології». В основі першого – адаптація, застосування у навчальному процесі інформаційних технологій, які органічно включають у себе використання комп'ютерів, телекомунікацій, програм і поєднання їх з існуючими педагогічними технологіями. В основі другого лежить міжособистісне спілкування учасників освітнього процесу, яке передбачає управління процесом навчання з боку викладача, організацію ним взаємодії навчальної діяльності тих, хто навчається, контроль за цією діяльністю і одержання зворотнього зв'язку у формі знань про якість поняття, особистих суджень, колективних міркувань і висновків тощо. Таке навчання у спілкуванні не заперечує використання у навчальному процесі нових інформаційних технологій та різного роду комп'ютерних програм.

Такі протиріччя, на слухну думку О.Комар, роблять актуальною розробку педагогічної технології навчання, що змінює характер спілкування, яка забезпечує підвищення рівня навченості на основі переходу від замкнутої людино-машинної взаємодії до міжособистісного спілкування, опосередкованого комп'ютерними телекомунікаціями, або від замкнутої системи спілкування учитель-учень до системи спілкування учитель – учень, учень – учень, учень – учитель. І в тому, і в іншому випадку сьогодні використовують термін інтерактивне навчання [2, с. 66].

Ми поділяємо думку сучасних дослідників, що інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [6].

Спостереження за навчальним процесом і наш власний досвід засвідчують, що освітній процес за умов інтерактивного навчання полягає в тому, що навчання здійснюється під час постійної, активної, позитивної взаємодії всіх учасників навчального процесу. Відбувається колективне, групове, індивідуальне навчання, навчання у співпраці. Той, хто вчить, і той, хто вчиться, є рівноправними суб'єктами навчання. В результаті організації навчальної діяльності за таких умов в аудиторії створюється атмосфера взаємодії, співробітництва, співпраці, що дає змогу вчителю стати справжнім лідером колективу. Організація інтерактивного навчання передбачає використання дидактичних і рольових ігор, моделювання життєвих ситуацій, створення проблемної ситуації.

Інтерактивна взаємодія виключає домінування одного учасника навчального процесу над іншим, однієї думки над іншою. Під час такого спілкування студенти навчаються бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, ухвалювати обґрунтовані рішення. На відміну від активної інтерактивна взаємодія спрямована на спілкування студентів не тільки з викладачем, а й один з одним, на домінування активності студентів у процесі навчання. Роль викладача на інтерактивних заняттях зводиться до спрямування діяльності студентів на досягнення цілей заняття.

Однак практика засвідчує, що, реалізуючи технологічні принципи навчання, інноваційна технологія передбачає водночас і інтерактивність комп'ютерних засобів навчання, і інтерактивність організації педагогічного процесу, коли базовим концептуальним положенням визначено навчання на основі інтерактивного спілкування. Та при цьому слід мати на увазі, що педагогічне спілкування – специфічний вид спілкування, який спрямовується педагогом і в певній мірі асиметрично поєднує, наприклад, діловий, ігровий, духовний елементи, формує ціннісну орієнтацію особистості. Виключення з педагогічного процесу людини значно знижує всі перераховані вище ознаки. Тому завдання викладача закладу вищої освіти педагогічного спрямування полягає в пошуку інноваційних технологій навчання в системах «викладач – студент», «студент – студенти», «студенти – студенти», «студент – викладач», які забезпечать загальнокультурний та духовний

розвиток особистості майбутнього вчителя, формування його професійних компетентностей.

Пріоритетними інноваційними технологіями навчання в підготовці майбутніх учителів, які відповідають викликам інформаційного суспільства XXI століття, визначаємо ті, що ставлять у центр системи вищої освіти студента, забезпечують йому комфортні і безпечні умови розвитку, реалізацію природних можливостей майбутнього фахівця. До них, зокрема, відносимо парне та фронтальне навчання, навчання у грі, в дискусії, які пройшли відповідну апробацію в підготовці майбутніх вчителів, засвідчили свою ефективність та практичну значущість і заслуговують подальшого творчого використання. Пропонуємо їх графічне зображення (див. рис.).

Стисло охарактеризуємо ті методи, які доцільно використовувати в професійно-педагогічній підготовці викладачів гуманітарних дисциплін.

До кооперативного (групового) навчання відносимо роботу в парах, ротаційні трійки, «Два-чотири-всі разом», «Карусель», роботу в малих групах, «Акваріум».

Під час роботи в парах можна виконувати такі вправи: обговорити завдання, короткий текст; взяти інтерв'ю, визначити ставлення (думку) партнера до даного питання, твердження і т.д.; зробити критичний аналіз роботи один одного; сформулювати підсумок вивченої теми тощо.

До фронтальних технологій інтерактивного навчання належать такі, що передбачають одночасну спільну роботу всього колективу. Це і обговорення проблеми у загальному колі (її застосовують з іншими технологіями), і «Мікрофон» (надається можливість кожному сказати щось швидко, по черзі, висловити свою думку чи позицію), і незакінчене речення (поєднується з вправою «Мікрофон»), і «Мозковий штурм» (відома інтерактивна технологія колективного обговорення, широко використовується для прийняття кількох рішень з конкретної проблеми), і «Навчаючи-вчуся», і «Ажурна пилка», і «Case-метод», і «Дерево рішень».

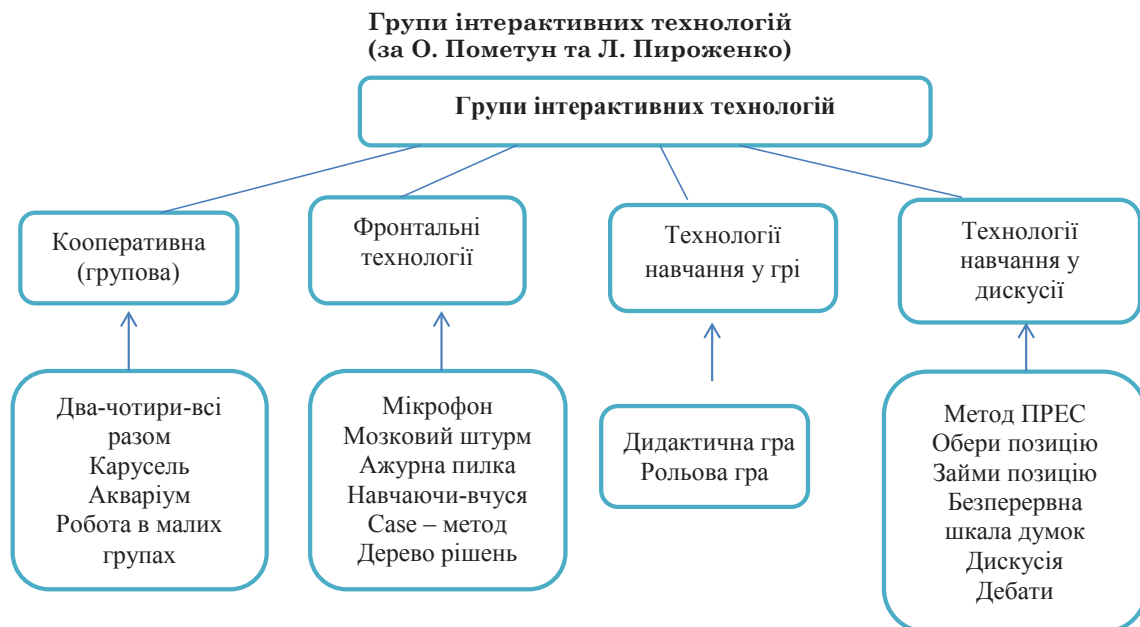
До технологій навчання у грі відносяться імітації, рольові ігри, драматизація. Учасники

навчального процесу, за ігровою моделлю, перебувають в інших умовах, ніж у традиційному навчанні. Студентам надають максимальну свободу інтелектуальної діяльності, що обмежується лише конкретними правилами гри. Вони самі обирають свою роль у грі; висуваючи припущення про ймовірний розвиток подій, створюють проблемну ситуацію, шукають шляхи її розв'язання, покладаючи на себе відповідальність за обране рішення. Викладач в ігровій моделі виступає як інструктор (ознайомлення з правилами гри, консультації під час її проведення), суддя-рефері (коригування і поради стосовно розподілу ролей), тренер (підказки студентам з метою прискорення проведення гри), головуючий, ведучий (організатор обговорення).

Технології навчання у дискусії є важливим засобом пізнавальної діяльності майбутніх учителів у процесі навчання, оскільки дискусія – широке публічне обговорення спірного питання. Аналіз її використання засвідчує, що дана технологія сприяє розвитку критичного мислення, дає змогу визначити власну позицію, формує навички відстоювання своєї особистої думки, поглиблює знання з даної проблеми. Такі технології є досить цікавими для сучасної педагогічної освіти. До них відносять: «Метод ПРЕС», «Обери позицію», «Зміни позицію», «Безперервна шкала думок», «Дискусія», «Дискусія в стилі телевізійного ток-шоу», «Дебати».

Зазначимо, що активному впровадженню інноваційних технологій навчання у процес професійної підготовки майбутніх учителів сприяють інтеграційні процеси в європейському освітньому середовищі. Вони дають можливість українським педагогам ознайомитися з напрацюваннями в цій сфері зарубіжних колег, зокрема й тих країн, чий досвід наша держава використовує в розбудові нової української школи.

Вивчення наукової літератури засвідчує, що, наприклад, у професійній підготовці майбутніх вчителів-предметників у Фінляндії широко використовуються, крім традиційних форм організації та самоорганізації навчального процесу

(лекція, семінар, просемінарська робота, тьюторське заняття, консультація, практика), інноваційні методи навчання та викладання (проблемне заняття, проектна діяльність, наукові конференції, круглі столи, дискусії, науково-дослідна робота, групова робота, навчальна ділова гра). У процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи набули поширення метод сценарію, мозкового штурму, ток-шоу, конструктивістський метод, «кейс-стаді», метод полієкрану, систематизації та ін., наочні (метод ілюстрування та демонстрування, «смарт-борд») метод, «документ-камера») та практичні методи (вправи усні та письмові, тренувальні, графічні, технічні, есе та інші).

Цінний досвід вирішення актуальних проблем у підготовці майбутніх учителів накопичено в педагогічній теорії і практиці Республіки Польщі. Зокрема, в освітньому процесі вищих навчальних закладів (університети, академії, вищі професійні школи, технікуми, колежіуми) активно використовуються такі освітні технології, як «Доміно», «Оленібус», «Асоціації», «Снігова куля», «Дерево рішень», «Головоломки-пазли», «Килим ідей» та ін. Вони спрямовані на підготовку креативного вчителя, який спроможний формувати у вихованців віру у власні можливості, а також розвивати їхню здатність до позитивної самооцінки; цікаво і зручно для учнів організувати заняття; передавати практичні знання, пов'язані як із професією, так із загальним розвитком. Розглянемо, для прикладу, особливості технології «Метод кейс-стаді», яка на початку ХХ ст. вперше була впроваджена в навчальний процес у Гарвардському університеті (1910 р.), поступово набула поширення у навальних закладах інших європейських країн та США, а з 1992 р. і в Україні. Наголосимо, що у тлумаченні даного поняття (навіть у його написанні: «кейс-стаді» або «кейс стаді») немає однотайності. Однак домінантою цього методу є аналіз (проблемно-ситуаційний аналіз, розігрування, дискусія) конкретної ситуації, тобто командна робота з кейсом, що максимально наближає навчання до практики. Зазначене перетворює кейс-стаді у особливий спосіб використання навчального матеріалу, інтерактивні методики та робить його особливим засобом навчання [5, с. 70].

Отже, case-study або метод конкретних ситуацій (від англійського «case» – випадок, ситуація) – метод активного проблемно-ситуативного аналізу, заснований на навчанні шляхом вирішення конкретних завдань – ситуацій (рішення кейсів).

Безпосередня мета методу case-study: спільними зусиллями групи студентів повинні проаналізувати ситуацію – «case», що виникає при конкретному положенні справ, і виробити практичне рішення; закінчення процесу – оцінка запропонованих алгоритмів і вибір кращого в контексті поставленої проблеми.

Метод характеризується такими особливостями:

- Орієнтований на отримання не єдиної, а багатьох істин та орієнтацію в їх проблемному полі.
- Акцент навчання переноситься не на оволодіння готовими знаннями, а на їх вироблення, на співтворчість студента і викладача.
- Результатом застосування методу є не тільки знання, а й навички професійної діяльності.

- Технологія методу: за певними правилами розробляється модель конкретної ситуації, що сталася в реальному житті, та розкривається той комплекс знань і практичних навичок, які студентам потрібно отримати.

- Перевага методу: не тільки отримання знань і формування практичних навичок, а й розвиток системи цінностей студентів, професійних позицій, життєвих установок, своєрідного професійного бачення.

- Долається класичний дефект традиційного навчання, пов'язаний з «сухістю», неемоційністю викладу матеріалу.

З-поміж вимог до методу відзначимо наступні. Перш за все, кейс повинен мати чітко поставлену мету, мати відповідний рівень складності, ілюструвати декілька аспектів життя (економічний, соціальний, політичний та ін.). Повинен не застарівати занадто швидко, бути актуальним на сьогоднішній день, ілюструвати типові ситуації, розвивати аналітичне мислення, провокувати дискусію, мати кілька рішень.

У методичній літературі кейси класифікують за складністю:

- Ілюстративні навчальні кейси. Мета – навчити алгоритму прийняття правильного рішення в певній ситуації.

- Навчальні кейси з формулюванням проблеми. В них описується ситуація в конкретний період часу, виявляються і чітко формулюються проблеми.

Мета – діагностування ситуації і самостійне прийняття рішення щодо зазначеної проблеми.

- Навчальні кейси без формулювання проблеми. В них описується більш складна, ніж у попередньому варіанті, ситуація, в якій проблема нечітко виявлена, а представлена в статистичних даних, оцінках громадської думки тощо. Мета – самостійно виявити проблему, вказати альтернативні шляхи її вирішення з аналізом наявних ресурсів.

- Прикладні вправи, в яких описується конкретна ситуація, що склалася: пропонується знайти шляхи виходу з неї. Мета – пошук шляхів вирішення проблеми.

Для кращої візуалізації наведемо приклад структури шаблону кейса.

Титульний аркуш (назва, автор, дата)

1. Кейс:

- Вступ (герой кейса, історія, час дії).
- Основна частина (головний масив інформації, внутрішня інтрига проблема).
- Заключна частина (ситуація може «зависати», вимагає відповідного рішення).

2. Питання до кейсу.

3. Додаток (додаткова інформація до кейсу: таблиці, статистика, додаткові подробиці).

4. Висновок (короткий опис можливого рішення).

5. Методичні рекомендації по розбору кейса (авторський підхід до вирішення кейса).

Рекомендований стиль викладу ситуації: розповідь від першої особи героя кейса, від автора або свідка ситуації.

Важливо дати інформацію, що дозволить людині, яка працює над кейсом, визначити суть ситуації, дійових осіб, емоційний стан, особливості організації, де відбувається дія тощо. У роботі з кейсом варто дотримуватися наступних кроків:

1. крок. Індивідуальна робота з текстом конкретної ситуації.

2. крок. Обговорення в малих групах.

3. крок. Публічний виступ та групова дискусія.

4. крок. Викладач узагальнює результати роботи з конкретною ситуацією.

Застосування методу кейс-стаді в підготовці майбутніх учителів дає можливість урізноманітнити організацію освітнього процесу, підвищити його ефективність, досягнути поставленої мети у формуванні творчої особистості сучасного педагога [3, с. 31–32].

Висновки та пропозиції. В умовах сучасних освітніх парадигм суттєво змінюються вимоги до фахової підготовки майбутнього педагога, його професійної діяльності, творчого потенціалу. У цьому контексті педагогічна освіта має перетворитися на розвивальне середовище, в якому майбутні учителі набувають необхідних фахових компетентностей, формують уміння самостійно оволодівати новими

знаннями впродовж майбутньої професійної діяльності та самостійно розвивати необхідні ділові якості. Тому закономірним є переміщення акцентів у професійній підготовці майбутніх учителів із завдань формування професійних знань, умінь і навичок на завдання формування їхніх професійних компетентностей, серед яких здатність до самоосвіти, самовдосконалення, саморозвитку. Ефективним засобом виконання цього завдання є інноваційні технології, впровадження яких забезпечує належний культурно-особистісний розвиток майбутнього педагога, формує його готовність до виконання професійних обов'язків та пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти України.

Подальшого дослідження заслуговує практика використання інноваційних технологій навчання у професійній підготовці вчителів окремих спеціальностей та у викладанні фахових дисциплін.

Список літератури:

1. UNESCO. Recommendation Addressed to the In Education for the Media and the Digital Age. Vienna. 1999. P. 273–274.
2. Комар О.А. Підготовка майбутніх учителів початкової школи до застосування інтерактивних технологій. *Теоретико-методичні аспекти* : монографія. 2008. 332 с.
3. Метод case-study : посібник. Укладач Лебідь Н.К. 2018. 51 с.
4. Національна доктрина розвитку освіти України. *Освіта України*. 2001. № 29. С. 7–25.
5. Осадченко І.І. Теорія і практика ситуаційного навчання у підготовці майбутніх учителів початкової школи : монографія. 2011. 414 с.
6. Пометун О.І., Пироженко Л.В. Сучасний урок. *Інтерактивні технології навчання*. 2002. 136 с.
7. Сисоева С.О. Основи педагогічної творчості : підручник, 2006. 240 с.

References:

1. UNESCO (1999). Recommendation Addressed to the In Education for the Media and the Digital Age. Vienna.
2. Komar O.A. (2008). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly do zastosuvannia interaktyvnykh tekhnolohii [Training of future primary school teachers to use interactive technologies]. *Theoretical and methodical aspects* : monograph, 332 p.
3. Metod case-study (2018). [Case study]. Method. manual. Compiled by Swan N.K., 51 p.
4. Natsionalna doktryna rozvytku osvity Ukrainy (2001). [National doctrine of education development of Ukraine]. *Education of Ukraine*, vol. 29, pp. 7–25.
5. Osadchenko I.I. (2011). Teoriia i praktyka sytuatsiinoho navchannia u pidhotovtsi maibutnikh uchyteliv pochatkovoї shkoly [Theory and practice of situational learning in the preparation of future teachers of elementary school: a monograph].
6. Pometun O.I., Pyrozhenko L.V. (2002). Suchasnyi urok [Modern lesson]. *Interaktyvni tekhnolohii navchannia*, 136 p.
7. Sysoieva S.O. (2006). Osnovy pedahohichnoi tvorchosti [Fundamentals of pedagogical creativity : textbook].